

ПРИМЕРИ ЗА ПРЕКРШУВАЊЕ НА ЕТИЧКИТЕ ПРАВИЛА ПРИ ИЗВЕСТУВАЊЕТО НА МАКЕДОНСКИТЕ МЕДИУМИ

1. Анализа на случај: Несоодветна терминологија

Веб-страницата на највлијателните и најгледаните телевизиски канали во Македонија (со највисок рејтинг) објави сторија дека градоначалникот на Струмица и петмина советници биле уапсени. Според извештајот, се тврдеше дека полицијата ги уапсила за корупција со зделки од областа на градежништвото. На интернет-страницата беше објавено дека, „уапсените лица биле донесени во судот и дека започнала судската постапка“. Вистината е дека полицијата ги привела, но тие не биле уапсени.

Упатство: Бидете потполно сигурни дека го знаете значењето на економските, политичките, правните и останатите термини што ги користите во своите извештаи и истите термини морате соодветно да ги употребувате. Доколку користите несоодветни термини, вие погрешно ја информирате јавноста и предизвикувате збунетост. Тоа исто така негативно се рефлектира на вас како новинар.

2. Анализа на случај: Темелна проверка на фактите

На 19 јули 2008 година една македонска интернет-страница објави: „Започнувајќи од наредната седмица, кога ќе стапи на сила новиот закон, единствено на продавниците кои поседуваат дозвола ќе им биде дозволено да продаваат алкохолни пијалаци“. Всушност, промената на Законот за продажба на алкохолни пијалаци требаше да стапи на сила на 1 септември 2008 година, шест седмици подоцна.

Упатство: Секогаш темелно проверувајте ги фактите. Репортерот мора да биде многу внимателен при прибирање на информациите. Секоја информација проверете ја најмалку двапати. Доколку првиот извор ја пренел информацијата по устен пат, проверете дали истата е запишана некаде, или консултирајте се со релевантен експерт. Дадете се од себе со цел да се уверите дека она што го објавувате е вистина.

3. Анализа на случај: Употреба на ненавредлива терминологија

Македонска интернет-страница го имаше објавено следниов наслов: „Ги молиме Ромите да не прават цигански работи“. Написот беше за

двајца млади Роми кои извршиле убиство врз друг Ром кој работел во странство. Се претпоставуваше дека убијците барале пари, но не нашле ништо во паричникот на човекот, па го убиле. Наводно му ги земале цигарите и запалката и избегале. Зборот „цигани“ е навредлив во македонското општество поради предрасудите кон ромското население кое преферира да биде нарекувано Роми, а не цигани. Бројни невладини организации кои го претставуваат ромското население го опишаа написот како дискриминаторски.

Упатство: Бидете неутрални и прецизни во изборот на зборови, термини и фрази. Бидете внимателни и одбегнувајте навреди.

4. Анализа на случај: Избегнување стереотипи и предрасуди

Македонска интернет-страница имаше објавено сторија за кафуле во центарот на Скопје, кој одбил да прими 11 млади Роми. Менаџерот објаснил: „Извинете, но не примаме Роми, бидејќи тоа ќе ја уништи репутацијата на барот“. Македонскиот министер за финансии ги поканил 11-те млади Роми да испијат кафе во истото кафуле следниот ден. Менаџерот дозволил да влезат и Ромите.

Упатство: Ставете ги етничките прашања во контекст со други општествени проблеми – социјални, политички, економски. Претходно, ставете ги настрана сопствените предрасуди и избегнувајте стереотипи.

5. Анализа на случај: Соодветни фотографии

Интернет-страница објави фотографии од 15-годишна манекенка со раскопчана кошула. Интернет-страницата не сакаше да ја преземе одговорноста за прикажување еротски фотографии бидејќи фотосесијата била направена од страна на агенција и објавувањето на фотографиите било со дозвола на мајката на девојчето и агенцијата за фотомодели. Други интернет-страници ја критикуваа оваа одлука, но исто така ги објавија фотографиите. Сликите беа прикажани на почетната страница на двете интернет-страници.

Упатство: Новинарот мора да обезбеди соодветни фотографии кои ја претставуваат приказната и вистината без да ја прослави или комерцијализира приказната. Со правење на истото ќе се одбере вистинската насока. Повторно, секогаш проверете дали она што сакате да го објавите ќе биде од интерес за јавноста.

6. Анализа на случај: Заштита на податоците на децата

Македонска интернет-страница објави статија за малолетник кој сексуално го злоупотребувал својот братучед. Во статијата била објавена возраста на малолетникот, името и првата буква од презимето, населбата во градот во кој живее, како и фотографија од семејната куќа каде што било извршено силувањето. Интернет-страницата ги објави и иницијалите на детето и името на мајката.

Упатство: Новинарите не треба да објавуваат имиња или што и да е друго што може да го открие идентитетот на децата извршители или жртви на сексуална злоупотреба или малолетничка деликвенција.

7. Анализа на случај: Заштита на приватноста

Македонска интернет-страница објави дека полицијата привела 40 вработени на патарина кои биле осомничени за земање мито во вредност од 5 милиони евра. На интернет-страницата беа објавени фотографии на двајца маскирани и вооружени полицајци кои ги изведуваа обвинетите пред суд. Лицата на двајцата обвинети беа видливи. Речиси една година подоцна, случајот сè уште не беше докажан.

Упатство: Обвинето лице не смее да биде прогласено за виновно пред тоа да го направи судот. Новинарите треба да го заштитат приватниот живот на лицето, интегритетот, достоинството и чувствата од неоправдани или сензационални изложувања или сугестии за криминални дела. Извештаите не смеат да содржат мислења како резултат на наводно криминално дело и мора да ги заштитат обвинетите и да ги изнесат деталите дури откако судот ќе ја донесе одлуката.